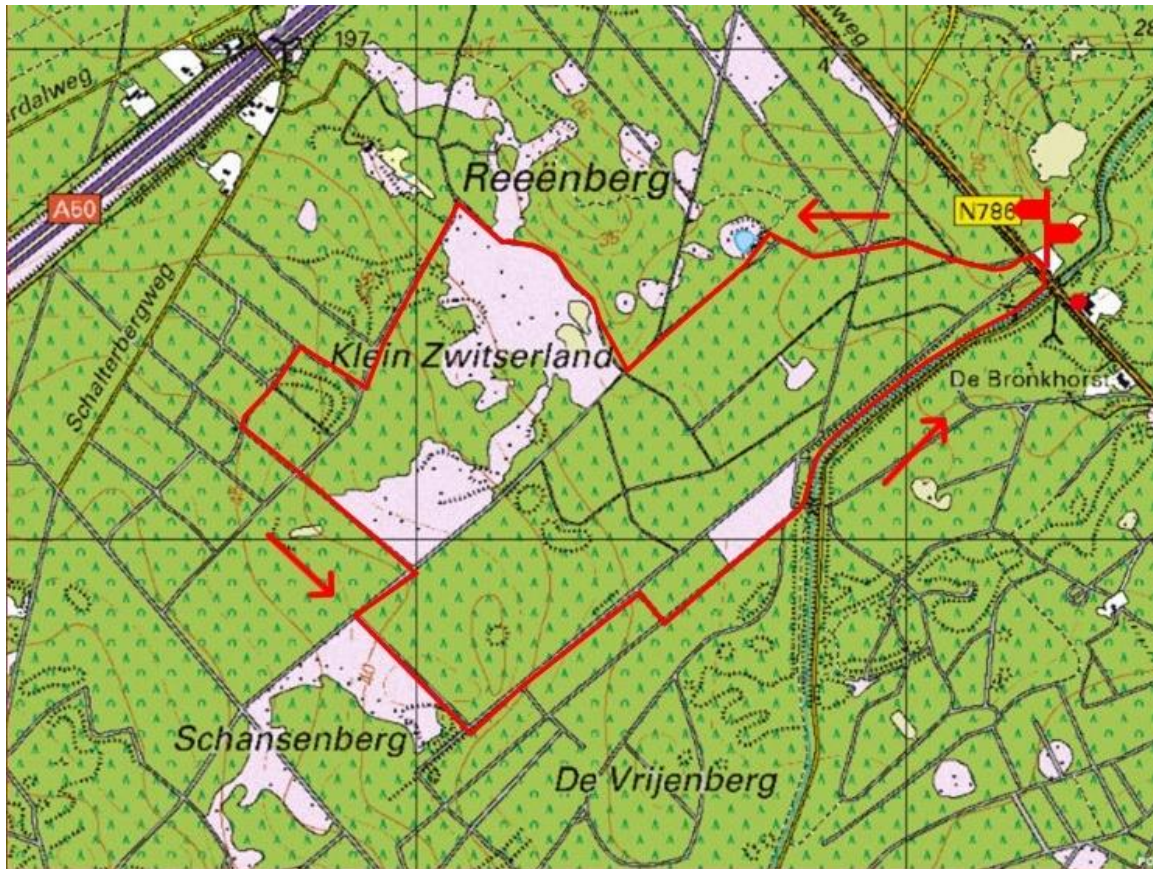

Landgoed Reeënberg

(versie: 7-4-2020)

Deze wandeling is ongeveer 5 km lang. De route is minder geschikt voor kinderwagens en/of rolstoelen.

Kaartje met route

Deze route wordt regelmatig gecontroleerd. Kom je veranderingen in de route tegen, dan kun je deze melden op info@ivn-apeldoorn.nl

Routeaanduidingen zijn vet gedrukt

Bij de routebeschrijving is informatie opgenomen over speciale bezienswaardigheden.

Naar het beginpunt

Startpunt is parkeerplaats bij de Loenense waterval, Beekbergerweg, 7371 EW Loenen.

Algemene informatie

Gebiedsbeschrijving

De wandeling voert over Landgoed Reeënberg, eigendom van Vereniging Natuurmonumenten en onderdeel van de vrije wildbaan van het zuidelijk deel van de Veluwe. Veel terreineigenaren zoals de Vereniging Natuurmonumenten, Het Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen, Staatsbosbeheer, gemeenten en particulieren hebben in dit gebied de hekken tussen hun terreinen weggehaald waardoor er een aaneengesloten gebied is ontstaan. Het is meer dan 20.000 hectare groot en hier binnen kan het wild zich vrij bewegen. Na de bouw in 1998 van het wildviaduct over de A1 bij Kootwijk werd het aaneengesloten wildgebied nog veel groter.

Dit is het enige natuurgebied op de Oost-Veluwe waar behalve bos ook heide aanwezig is. Het centrale deel van de Reeënberg wordt vanwege de hoogteverschillen ook wel Klein Zwitserland genoemd. Een deel van het naaldbos is spontaan ontstaan en relatief jong. Grote zoogdieren als edelhert en wild zwijn komen er voor, maar ook de boomarter, de das en diverse roofvogels. Karakteristiek is de heide met zijn bijzondere flora en fauna.

Op pad.....

Neem de rechter uitrit van de parkeerplaats, steek de Beekbergerweg over en passeer het voetgangershek, bij bordje Reeënberg.

Het landgoed is beplant met voornamelijk grove den. Eentonig? Ja en nee, de massale aanplant rond 1900 is te begrijpen omdat de grove den het stuifzand vasthoudt en het stuthout voor de mijnen opleverde. Grove dennen hebben een diepe penwortel (om water te zoeken) en zijn uitgespreide wortels die dicht aan de oppervlakte groeien, houden het zand vast en zorgen ervoor dat de boom stevig staat.

Op de viersprong rechtdoor.

Als een productiebos wordt gedund of een storm doet dit, dan pas kan er een natuurlijk bos ontstaan. Op de lichte open plekken neemt het soortenrijkdom van de planten toe. Grassen, bosbes, struiken en jonge bomen profiteren van het licht. De grove den ziet er hier anders uit.

Op twee direct na elkaar gelegen kruisingen rechtdoor gaan.

Na een regenachtige periode kunt u prenten of afdrucken vinden van reeën en wilde zwijnen. Ook veegsporen op bomen verraden dat hier wild is geweest: herten en reeën vegen met hun geweien langs de bomen om de huid te verwijderen.

Blijf het pad volgen tot de eerste mogelijkheid om rechtsaf te slaan, een heuveltje op. Volg dit paadje langs het vennetje.

Midden op de droge Veluwe ziet u hier het Varkensven, omzoomd door bomen, dat dienst doet als drinkplaats voor het wild. Wilde zwijnen nemen graag een modderbad waarna ze de opgedroogde modder, inclusief parasieten tegen de bomen afschuren. 's Zomers is het de moeite waard om het wateroppervlak af te turen op zoek naar jagende libellen en waterjuffers.

Libellen en juffers

Libellen zijn grote, snel vliegende insecten met een beweeglijke kop en grote ogen, een kort en dik borststuk met drie paar lange poten en twee paar grote vleugels. Het achterlijf is lang en gesegmenteerd. Bij de 'echte' libellen zijn de voor- en achtervleugels duidelijk verschillend en ze blijven in rust opzij gestrekt. De volwassen dieren jagen op andere insecten en zijn vooral bij warm weer actief, meestal in de buurt van water. Het zijn ware acrobaten: ze kunnen stilstaan in de lucht en achteruit vliegen. Mannetjes libellen hebben een territorium - waarbinnen zij geen enkel ander mannetje dulden - waarin hij met aanvliegende vrouwtjes paart. De vrouwtjes zetten de eitjes vlak onder de waterspiegel af aan een stengel van een plant. De larven of nimfen die uit de eitjes komen leven enkele jaren onder water en voeden zich met kikkervisjes. Op een vroege zomerdag hechten de volgroeide nimfen zich aan een rietstengel vast, barsten open en de libellen komen te voorschijn. Juffers, zoals de watersnuffel en het lantaarntje, horen ook tot de libellen. Ze zijn kleiner dan de echte libellen en vouwen bij rust hun vleugels op. Er vliegen ongeveer 52 soorten libellen en juffers in Nederland.

bruinrode heidelibbel

Sla aan het einde van het paadje rechtsaf (het oorspronkelijke pad). Op de driesprong rechtdoor en op de kruising rechtsaf.

Links in de heide ziet u enkele vennen, ondanks dat het grondwaterpeil hier twintig meter diep zit. Dit komt door een laagje ijzeroer in de bodem waarop het regenwater blijft staan. Dit soort vennen zijn overal op de Veluwe te vinden.

Iets verderop heeft Natuurmonumenten rechts

adder

en links een corridor aangelegd voor vlinders. Enkele verspreid liggende heidevelden zijn met elkaar en met de bermen van de A50 ('Van heide tot snelweg') verbonden om zo kans te geven aan planten en dieren die kwetsbaar geworden zijn door verdroging, vermesting, verzuring en versnippering.

De adder

Adders zijn misschien wel de meest tot de verbeelding sprekende dieren die hier op de heide voorkomen. Het is de enige giftige slang in Nederland. Op de heide leeft hij een verborgen bestaan. De adder is vijftig tot zestig centimeter lang. Kenmerkend is de donkere zigzaglijn over de rug. De prooi bestaat vooral uit hagedissen en muizen. De paartijd is in april of mei, afhankelijk van de temperatuur. De eieren blijven in het moederlichaam totdat de jongen volledig zijn ontwikkeld. In augustus of september worden de jongen geboren.

Na het heideveld op de driesprong linksaf. Bij tweede pad (bij paaltje met blauwe kop) rechtsaf.

In dit gebied zijn op op verschillende plaatsen groene deksels te zien. Dat zijn waterbronnen van het waterwingebied Schalterberg van Vitens. Het grondwater wordt hier van zo'n tachtig meter diepte opgepompt. Vanhier wordt het onder de A50 door vervoerd naar het drinkwaterstation Schalterdal.

Bij het eerste pad (tegenover laag, grijs VNB paaltje aan de rechterkant) linksaf.

Boven op de heuvel zijn links en rechts wildwissels te zien, dit zijn smalle paadjes die door het veelvuldig gebruik door het wild zijn ontstaan. Herten en reeën hebben – evenals andere dieren – een eigen wegennet in de bossen.

Op de viersprong rechtdoor en op de volgende viersprong, bij het stenen Vitens-gebouwtje linksaf.

Her en der zijn stukken bos afgerasterd door houten schermen. Dit zijn proefvakken van een onderzoeksproject van Vitens. De kwaliteit van de Veluwe bossen heeft te lijden van verzuring als gevolg van stikstofdepositie. Speciaal de inlandse eiken hebben het moeilijk, bovendien draagt de vertering van hun bladafval bij aan een zure bodem. Daarom worden er kalkpellets en steenmeel uitgestrooid en is nieuwe aanplant gedaan van soorten als linde en haagbeuk. De aanplant wordt beschermd tegen vraat door houten schermen die op natuurlijke wijze zullen vergaan als de bomen groot genoeg zijn gegroeid.

Op de kruising rechtdoor, het landgoed Reeënberg weer in.

Links ziet u een heideveld van dopheide en struikheide met groepjes eiken. Heide is een niet-natuurlijk landschap. Voor deze landschapsvorm is tegenwoordig geen economisch motief meer aanwezig. Om de heide als landschap te behouden moeten natuurbeschermings- en beheersmaatregelen worden genomen.

Tot in het begin van de twintigste eeuw waren schapen nodig om de landbouwgronden van mest te voorzien. Deze herkauwers haalden hun voedsel van de heide. De komst van de kunstmest maakte een einde aan het gebruik van schapen. Op het landgoed Reeënberg lopen geen schapen meer. Hier moeten andere beheersmaatregelen worden genomen om de heide in stand te houden, anders gaat de heide over in bos, getuige de vele zaailingen van de grove den. Jaarlijks worden gedeelten geplagd of gemaaid.

Aan het einde van het pad rechtsaf en vervolgens het eerste pad linksaf. Aan het einde van het heideveld rechtsaf de heuvel op, richting het uitkijkpunt met houten hek.

Het zand dat hier tegen de heuvel op ligt is het bekijken waard. Pak eens een handje ervan op en zie dat het erg fijn is. Het zand van deze heuvel, de Schansenberg, is hier door de wind gebracht. Zo'n heuvel noemen we een stuifheuvel, het is duidelijk waarom. Boven heeft u een mooi uitzicht over de heide en het (verdrogende) vennetje, dat een zoelplaats voor wilde zwijnen is.

uitzicht vanaf de Schansenberg

Direct links naast het Nivonbankje (1925 – 2000), paadje naar beneden volgen. Schuin links een lange rechte weg op. Bij het tweede pad, met bordje Opengesteld particulier eigendom, rechtsaf. Bij einde van het pad linksaf.

Aan beide kanten staat grove den. De oudere dennen zien er anders uit dan de jongere dennen links. Kijk maar eens naar de schors. Van de jongere grove dennen is door het tellen van de takkransen de leeftijd te achterhalen. Iedere takkrans telt voor een jaar, ook afgebroken takkransen tellen mee. Deze bomen zijn van vóór 1980.

Pad rechtdoor lopen tot aan de spreng.

Aan de linkerkant verschijnt de aanplant van een zogenaamd klimaatbosje. Helaas zijn de kenmerkende walnootbomen niet (meer) zichtbaar. Rechts ervan ziet u als onderbegroeiing veel rode bosbes, ook vossenbes genoemd.

Hoe herkent u een klimaatbosje?

Klimaatbosjes bestaan uit minimaal drie walnotenbomen in een driehoeksvorm en zijn bedoeld als een symbool voor de grote compensatiebossen. Een paal met bord met het woord HIER erop markeert een klimaatbosje.

Elk klimaatbosje wordt gevormd door walnotenbomen. De keuze voor deze soort is bewust gemaakt. Het is een echte gebruiksboom die de benodigde aandacht trekt. Door samen met kinderen walnoten te gaan rapen, kan het verhaal achter de klimaatbosjes bovendien op een aansprekende manier aan de nieuwe generatie worden doorgegeven. Een ander voordeel van de walnotenboom is de duurzaamheid. Van het harde, waardevolle hout worden vaak meubelstukken gemaakt. Zo blijft de CO₂ ook ná de kap gebonden.

De walnotenboom komt oorspronkelijk uit Azië. De Grieken en Romeinen brachten de soort twee- tot drieduizend jaar geleden naar Europa, dus de 'exoot' is in Nederland allang geen vreemde meer. Walnotenbomen passen zowel in landelijk als stedelijk gebied. Bovendien hebben ze weinig onderhoud nodig.

Vóór de spreng linksaf.

Het fraaie, met beuken omzoomde pad voert over de wal die opgeworpen werd bij de aanleg van de hier diepgelegen Vrijenbergspreng. Deze spreng, met de hand gegraven in de periode 1872-74, was bedoeld om, samen met de eerder gegraven Veldhuizenerspreng, het Apeldoorns kanaal van voldoende water te voorzien voor het gebruik toen. Inmiddels is de situatie gewijzigd. In 1972 werd het gedeelte Apeldoorn – Dieren gesloten voor scheepvaart. Sinds eind 2014 wordt nu kanaalwater via een 6 km lange pijpleiding weer teruggepompt naar en geïnfiltreerd in het waterwingebied Schalterberg. Zo wordt verdroging van dit gebied tegengegaan en de drinkwatervoorziening van de zuidzijde van gemeente Apeldoorn beter gewaarborgd.

Aan het eind van het pad het hek door en de weg oversteken naar de parkeerplaats, het beginpunt van de wandeling.

Rechts ligt het voormalige hotel-pension De Vrijenberg, met de 15 m hoge uitkijktoren (Belvédère). Het hotel sloot in 1972 en is na een centrum voor asielzoekers nu in gebruik voor huisvesting van arbeidsmigranten.